

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

E 115/2017 vp

Valtioneuvoston selvitys: Euroopan komission ehdotukset talous- ja rahaliiton kehittämiseksi

EMUn kehittämisessä nojattava markkinakuriin ja maiden omaan vastuuseen

- Talous- ja rahaliiton kehittämisessä on nojattava markkinakurin hyödyntämiseen ja jäsenmaiden oman vastuun korostamiseen.
- Nykyisen laajuudessa talous- ja rahaliitossa ei ole edellytyksiä eikä tarvetta fiskaaliunionin kehittämiseen. Tämä koskee myös yhteisen suhdannetasausmekanismin luomista.
- Riippumatta siitä, toteutetaanko pankkien yhteisen kriisinratkaisurahaston vararahoitusjärjestely EVM:n kautta tai muulla tavoin, rahaston käyttökyvnys on pidettävä korkealla. Täysin yhteisvastuulliseen järjestelyyn tulisi siirtyä vasta, kun pankkiunionimaiden pankkisektorien riskejä on riittävästi vähennetty ja pankkien nykyiset ongelmat korjattu maiden omin toimenpitein.

1 Finanssiala tukee Suomen EMU-jäsenyyttä

Finanssiala (FA) on tukenut Suomen EMU-jäsenyyttä, yhteistä valuuttaa ja pankkiunionia. Ne luovat osaltaan vakaata toimintaympäristöä suomalaiselle yritystoiminnalle ja edesauttavat talouskasvun ylläpitämistä ja hyvinvoinnin rakentamista.

Samalla FA on kuitenkin suhtautunut kriittisesti yhteisvastuun lisäämiseen pankkiunionissa ja yleisemminkin talous- ja rahaliitossa sekä korostanut, että yhteisvastuun käyttökyvnys on pidettävä riittävän korkealla. Tämän kannan taustalla on ollut paitsi huoli moraalikadon yleistymisestä, myös EMU-maiden talouksien ja pankkisektorien huomattavat kuntoerot. Niin kauan kuin erot jatkuvat, yhteisvastuun kasvattaminen johtaisi hyötyjen ja kustannusten epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen maiden välillä.

Edellä kuvatut näkemykset ovat edelleen relevantteja ja ohjaavat alan suhtautumista myös EMU:n kehittämiseen. Suomen on jatkossakin oltava mukana EMU:n ytimessä. FA suhtautuu myönteisesti siihen, että markkinakuria käytetään nykyistä enemmän EMU-maiden talouspolitiikan ohjauskeinona. Samalla se korostaa kunkin jäsenmaan omaa vastuuta taloudenpidostaan.

2 Makrotaloudelliselle vakautusjärjestelylle ei edellytyksiä

Joulukuussa 2017 antamassaan tiedonannossa komissio esittää talous- ja finanssivakausionin kehittämistä laajentamalla EU:n talousarvion välineistöä. Yksi näistä välineistä olisi ensisijaisesti euroalueen jäsenmaita koskeva makrotaloudellinen vakautusjärjestely (yhteinen suhdannetasausmekanismi). Se

aktivoitaisiin tilanteissa, joissa jotain tai joitain jäsenmaita kohtaa merkittävä epäsymmetrinen häiriö. Järjestely voisi liittyä investointien tukemiseen, yhteiseen työttömyysvakuutukseen tai erityiseen ”pahan päivän rahastoon”.

FA:n mielestä nykyisen laajuudessa talous- ja rahaliitossa ei ole edellytyksiä eikä tarvetta fiskaaliunionin kehittämiseen. Yhteinen suhdannetasausmekanismi voisi tulla kyseeseen vain sellaisten maiden välillä, jotka ovat tulotasoltaan sekä työ- ja muiden markkinoiden toimivuuden osalta samankaltaisia. Muussa tapauksessa budjetista muodostuisi vain uusi tukijärjestelmä, jolla rahaa kanavoidaan toistuvasti tiettyjen maiden tarpeisiin. Nykytilanteessa edellytykset yhteisen suhdannetasausmekanismin perustamiseen ovat vähäiset. FA yhtyykin tältä osin valtioneuvoston selvityksessä esitettyyn Suomen kantaan.

3 Pankkien kriisinratkaisurahaston käyttökynnys pidettävä korkealla¹

Komissio esittää Euroopan vakausmekanismin (EVM) muuttamista Euroopan valuuttarahastoksi. Rahasto toimisi myös pankkien kriisinratkaisurahaston yhteisenä varautumisjärjestelyinä, joka voitaisiin toteuttaa luottolimiittinä tai takauksena. Aiemmin esillä on ollut myös mahdollisuus käyttää EU-budjettia tähän tarkoitukseen.

Riippumatta siitä, miten varautumisjärjestely käytännössä toteutetaan, FA haluaa muistuttaa, että varautumisjärjestelyn kautta annettu rahoitus peritään täysimääräisesti takaisin pankkiunioniin kuuluilta pankeilta. Tarvittaessa tähän käytetään ylimääräisiä jälkikäteen perittäviä vakausmaksuja.

Suomalaisten pankkien kannalta onkin tärkeää, että yhteisen kriisinratkaisurahaston käyttökynnys pidetään korkealla. Sijoittajanvastuun on oltava ensisijainen keino kriisien kustannusten kattamisessa. Täysin yhteisvastuulliseen varautumisjärjestelyyn tulisi siirtyä vasta siinä vaiheessa, kun pankkiunionimaiden pankkisektorien riskejä on riittävästi vähennetty ja pankkien nykyiset ongelmat korjattu maiden omin toimenpitein.

Komission kaavailemana ajankohta varautumisjärjestelyn käyttöönotolle – vuosi 2019 – on aivan liian varhainen. Viime vuosien edistysaskelista huolimatta EU-maiden pankkisektorien kuntoerot ovat edelleen huomattavat. Tämä näkyy erityisesti hoitamattomien lainojen (non-performing loan, NPL) määrissä. Euroopan pankkiviranomaisen tilastojen mukaan vuoden 2017 syyskuussa EU-maiden pankeilla oli tällaisia lainoja yhteensä noin 850 mrd. euron edestä. Maiden väliset erot olivat hyvin suuria: Suomessa hoitamattomien lainojen osuus kaikista lainoista oli noin 1½ %, kun taas Kreikassa ja Kyproksella osuus oli yli 40 %.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

pääekonomisti

¹ Pankkiunionin loppuunsaattamista käsitteleviä FA:n kantoja on käsitelty laajemmin talousvaliokunnalle 17.11.2017 annetussa lausunnossa (E 95/2017 vp).